

BJÖRNAKOJAN.

Sedan skogsbolagen köpt upp stora skogsområden i våra trakter, anställdes timmerhuggare varje vinter för att avverka träden. Skogskojor timrades upp och stall byggdes intill. I dessa arbetarkojor fanns en eldpall med räpp som rökuttag. Var och en i kojan hade sin stekpanna och lagade själv sin mat, mest kolbullar som flöt i smält amerikanskt fläsk. Blöta vadmalskläder var svåra torka och gav en kraftig lukt i kojan.

Ett värdefullt initiativ togs i början på 1930-talet av AB Mo & Domsjö i och med byggandet av monteringsbara skogskojor - "Björnakojan".

År 1931 på dåvarande skogsförvaltare Ivar Hedbergs tid, anställdes i Björna byggmästare Carl Hultgren och ytterligare en snickare, båda från Gideå socken. Uppe på lagårdsvinden i närheten av MoDo AB:s kontor i Björna konstruerades en flyttbar skogskoja. Väggarna bestod av monteringsbara lämmar i vägghöjd och ca 1 m eller ibland mera i bredd. Efter ett visst experimenterande konstruerades väggelementen med två paneler av 3/4 tums bräder och däremellan två lager av den porösa träfiberplattan Treetex med en luftspalt på 2 tum. Även golv- och takfack bestod av 2 lager treetex jämte enkla träpaneler av spåntade bräder, spikade på ramar av 2 tums virke. För att undvika att treetexskivorna utsattas för väta, framhålls i monteringsbeskrivningen bl. a. att en Björnakoja "icke får rivas, flyttas eller uppsättas under regnig och blöt väderlek". Till tak användes korrugerad I en beskrivning av Björnakoorna anges, att 2 typer då tillverkades./gerad plåt. De hade följande mått invändigt:

Typ I: längd 7,25 m, bredd 4,00 m, höjd 2,35 m

Typ II: " 6,20 m, " 4,90 m, " 2,35 m.

Koorna kunde levereras lämpade för 6 man, 12 man och senare ännu större. I kojan fanns tvåvåningssängar, matbord, pallar, skåp, spis och vedlåda. Kockan hade ett eget avbalkat hörn, kallat "kockburn". I anslutning till farstun låg ett torkrum och ett skafferier.

År 1936 gällde följande prislista:

Björnakoja typ I: Stuga utan inventarier	=	1.250	kr
" med "	=	1.564:50	kr
Björnakoja typ II: " utan "	=	1.550	kr
" med "	=	1.980:50	kr

På Kojfabriken i Björna tillverkades även flyttbara stallar i storlek för 2 eller 4 hästar. Inredningen bestod av löstagbara krubbor och spiltor. Ett stall för 4 hästar byggdes 6,17mlångt, 3,65 m brett och 2 m högt invändigt mått. Försäljningspriset var 825:- kr.

Verksamheten med tillverkning av Björnakojoj växte, och på 1940-talet var 70 man anställda fördelade på två skift: 30 man på nattskiftet och 40 man på dagskiftet.

Sågat virke kom med tåg till Björna järnvägsstation och från Hörneborg kördes med lastbil lass efter lass med Treetex-skivor. De färdiga koorna och stallarna beströks med linolja in- och utvändigt.

Till konstruktionen hörde långa järnstänger, som löpte från hörn till hörn. Dessa hade gängor i ändarna och med kraftiga muttrar pressades väggfacken - lämmarna, sa' man - mot varann.

Koorna levererades vitt omkring och fyllde sin uppgift, tills bilar och arbetarbussar tog över. Då kunde skogsarbetarna åka hem på aftnarna. Men vid långa avstånd användes på 1950-talet fortfarande koorna. Särskilt för hästägarna var det nödvändigt att kunna bo kvar under veckan vid avverningsplatsen och stallet.

En häftig brand på Björna Kojfabrik satte år 1952 stopp för verksamheten där. Koorna ute i skogarna såldes efterhand ut till privata. De blev sommarstugor, jaktstugor och fiskestugor.